

RÁÐSTEVNA

Bjarni Askam Bjarnason, aðalstjóri og fyrrverandi stjóri í Kall og Andras Róin, stjóri í Bústøðum og fyrrverandi stjóri í Føroya Tele, hugleiddu um tíðina, tá Føroya Tele fekk kapping

Mynd: Rúni Friis Kjær

Smáir marknaðir sum líkjast

Íslendski og føroyski marknaðurin eru meiningalíkir á nógvum økjum. Eins og í Íslandi er fleiri stór virkisøki í Føroyum eykend av antin monopolum, duopolum ella marknaðum, har heilt fá hava ráðandi stöðu.

Terje Sigurðsson, deildarstjóri á Kappingareftirlitinum vísir á, at felags fyri evropeisku kappingarlógirnar eru trý viðurskifti:

Fyrst seta kappingarlógirnar forboð móti kartelvirksemi, sum er tá fyrítøkur á einum marknaði avtala prísir ella annað, sum kann gera tað trupult at fáa kapping á eitt øki. Í øðrum lagi er tað forboð móti at misnýta eina ráðandi marknaðarstöðu. Og í triðja lagi er tað samanleggingareftirlit. Kappingareftirlitið kann steðga ella seta serligar treytir til samanleggingar, har tað kann væntast, at ein samanlegging fer at hava skaðiliga ávirkan á marknaðin frameftir.

Tvey onnur viðurskifti í kappingarlógunum eru, at steðga ólógligum almenni stuðli til úrvaldar fyrítøkur. Tað kann vera alt frá óvanliga lágari húsaleigu til beinleiðis stuðul. Hitt er møguleikin, at gera tilmæli til landstýrismannin um at seta tiltøk í verk ella taka av serligar skipanir, sum avlaga kappingina.

Páll Gunnar Pálsson, stjóri í íslenska kappingareftirlitinum, var gestarøðari á rástevnuni um kapping á smáum marknaðum.

Sjálvt um íslenski marknaðurin er væl størri enn tann føroyski, so helt íslenski kappingarstjórin, at marknaðirnir høvdu somu avbjóðingar.

Íslenska kappingareftirlitið hevur verið sera virkið og hevur tik-ið nógvar stórar avgerðir, sum hava havt stóra ávirkan á kappingarstöðuna á íslenska marknaðinum.

Ísland fekk sína fyrstu kappingarlóg í 1993, tá Ísland fór upp í EØS-samstarvið.

Ínnihaldið í íslensku kappingarlógini minnir nógv um aðrar evropeiskar kappingarlógir og tískil eisini um tað føroysku.

Tele ikki hevði megnað hetta og so hevði Kall í dag havt 70 prosent av marknaðinum, sigur Andras Róin.

Men báðir fyrrverandi stjórnir eru samdir um, at sjálvt um tele-marknaðurin var liberaliseraður, so hava vit ikki í dag eina virkna kapping.

– Nei tað kann man ikki siga. Vit hava eitt perfekt duopol. Men kortini mugu vit staðfesta, at Føroya Tele hevur havt nøkur øgiliga góð úrslit í nógv ár. Prísirnir eru lækkaðir rættuliga nógv – kundi kanska verið nakað lægri, samstundis sum tænastustøðið í Føroyum er heilt í lagi. Men vit hava eitt duopol í dag. Tað er ikki tann stóri munur á prísinum millum Føroya Tele og Vodafone. Men tað hevur týðning, at kundin kann velja millum tvey feløg, og starvsfólkini kunnu eisini skifta millum tvey feløg ella finna sær annað arbeiði, tí tað er ein breið bransja í dag. Tað haldi eg er gagnligt, sigur Andras Róin, tá hann úr stjórasessinum á Bústøðum hyggur eftir tele-marknaðinum.

Samstundis ávarar fyrrverandi stjórin móti at seta ov strong krøv til Føroya Tele.

– Kundin kann í dag velja, og feløgini mugu kempa og verða effektiv hvønn ein-

asta dag. At stilla Føroya Tele verri enn í dag, fyri at økja um profittin í einum útlenskum felagið, Vodafone, gevur onga meining, heldur Andras Róin.

øssur@press.fo

Páll Gunnar Pálsson, stjóri á íslenska Kappingareftirlitinum, og Terje Sigurðsson, deildarstjóri á føroyska Kappingareftirlitinum

Mynd: Øssur Winthereig

Yvirlit yvir kappingarsstöðuna á summum stórum virkisøkjum í Íslandi og Føroyum:

	ÍSLAND	FØROYAR
Bankar	3 stórir bankar við 90% av marknaðinum.	2 stórir bankar, sum hava 90% av marknaðinum. Bank Nordik og Eik.
Gjaldskort	2 stór feløg og eitt minni.	VISA/dankort hevur monopol.
Trygging	3 stór tryggingarfeløg (Bank Nordik eigur eitt).	Tvey tryggingarfeløg - duopol. Skaðatrygging: Tryggingarfelagið Føroyar og Trygd. Pensjónsøkið: Betri Pensjón og LÍV
Flogferðsla	2 íslenskt feløg, sum hava ráðandi marknaðarlut.	Eitt felag, sum hevur monopol. Atlantic Airways.
Vøruf lutningum millum lond	Duopol - Eimskip og Samskip.	Oligopol - 3 ráðandi feløg. Eimskip, Samskip og Norrøna.
Oljumarknaður	3 stór feløg og eitt minni.	Duopol. Tvey javnstór feløg. Magn og Effo.
Fjarskifti	4 feløg, har fyrrverandi statsfelagið hevur ráðandi marknaðarlut á flestu økjum	Duopol. Føroya Tele 70% og Vodafon 30%.
Heilivágur	2 feløg, sum saman hava ráðandi marknaðarlut	Lóggivið monopol.
Húsarhaldsvørur	3 stór feløg, sum hava 90% av marknaðinum. Tann størsta er Hagar, sum hevur ráðandi markaðarstöðu.	3-4 fyrítøkur, sum hava ráðandi marknaðarpart í heilsølulíðnum. Í útsølulíðnum eru handlarnir tætt knýttir til heilsølurnar.
Elorka	Monopol.	Lóggivið monopol.
Mjólk		Monopol.
Starvsfólk á Kappingareftirl.	23 ársverk.	2½ ársverk